

**Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi läbivaatamise konverents
Kampalas (Uganda)**

**Euroopa Parlamendi 19. mai 2010. aasta resolutsioon Rahvusvahelise Kriminaalkohtu
Rooma statuudi läbivaatamise konverents Ugandas, Kampalas**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse osalisriikide assamblee 8. plenaaristungi 26. novembri 2009. aasta otsust¹ kutsuda kokku Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi läbivaatamise konverents Ugandas, Kampalas 31. maist kuni 11. juunini 2010. aastal;
- võttes arvesse varasemaid resolutsioone ja raporteid läbivaatamise konverentsi kohta, eelkõige resolutsiooni ICC-ASP/7/Res.2 Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohtunike, prokuröride ja aseprokuröride ülesseadmise ja valimise menetluse kohta;
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohta, eelkõige 19. novembri 1998. aasta², 18. jaanuari 2001. aasta³, 28. veebruari 2002. aasta⁴ resolutsioone, 4. juuli 2002. aasta resolutsiooni Ameerika sõjaväelaste kaitse seaduse (ASPA) projekti kohta⁵ ja 26. septembri 2002. aasta resolutsiooni⁶, ning oma 22. mai 2008. aasta resolutsiooni⁷;
- võttes arvesse Rahvusvahelise Kriminaalkohtu (RKK) Rooma statuuti ja selle jõustumist 1. juulil 2002. aastal;
- võttes arvesse nõukogu eesistujariigi 1. juulil 2002. aastal Euroopa Liidu nimel esitatud deklaratsiooni Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohta;
- võttes arvesse tähtsust, mida nii RKK kui ka EL omistavad õigusriigi kindlustamisele, inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse austamisele, rahu säilitamisele ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamisele vastavalt ÜRO põhikirjale ja Euroopa Liidu lepingu artikli 21 lõike 2 punktile b;
- võttes arvesse, et 16. juunil 2003 võttis Euroopa Liidu Nõukogu vastu ühise seisukoha 2003/444/ÜVJP Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohta⁸, milles on deklareeritud, et RKK jurisdiktsiooni alla kuuluvad rasked kuriteod puudutavad kõiki liikmesriike, kes on otsustanud teha koostööd kuritegude ärahoidmiseks ja nende toimepanijate karistamatuse lõpetamiseks, ja mille eesmärk on toetada RKK tõhusat toimimist ning saavutada sellele ülemaailmne toetus, edendades võimalikult laialdast ühinemist Rooma

¹ Resolutsioon ICC-ASP/8/Res.6.

² EÜT C 379, 7.12.1998, lk 265.

³ EÜT C 262, 18.9.2001, lk 262.

⁴ Sellel kuupäeval vastuvõetud tekstid, P5_TA(2002)0082.

⁵ Sellel kuupäeval vastuvõetud tekstid, P5_TA(2002)0367.

⁶ Sellel kuupäeval vastuvõetud tekstid, P5_TA(2002)0449.

⁷ Sellel kuupäeval vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0238.

⁸ ELT L 150, 18.6.2003, lk 67.

statuudiga;

- võttes arvesse 4. veebruaril 2004. aastal ELi poolt lõplikult vormistatud ühise seisukoha täitmise jälgimist käsitlevat tegevuskava¹ ELi tegevuste koordineerimise, Rooma statuudi üldkehtivuse ja kõikehõlmavuse ning RKK sõltumatuse ja tõhusa toimimise kohta;
 - võttes arvesse ELi poolt vastu võetud juhtpõhimõtteid², milles määratakse kindlaks minimaalsed võrdlusalused, mida RKK osalisriigid peavad austama kahepoolseid väljaandmisevastaseid kokkuleppeid sõlmides;
 - võttes arvesse mitmeid Euroopa Liidu Nõukogu poolt vastu võetud otsuseid³ õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas, eesmärgiga tugevdada liikmesriikide koostööd genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegude uurimise ning nende eest vastutusele võtmise alal;
 - võttes arvesse Stockholmi programmi, mis kutsub ELi institutsioone üles jätkuvalt toetama ja edendama liidu ja liikmesriikide tegevust seoses võitlusega karistamatuse, genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakurjategude vastu ning sellega seoses edendama koostööd liikmesriikide ja RKK vahel;
 - võttes arvesse märkimisväärset edu, mida on saavutatud pärast esimeste RKK kohtunike ja prokuröri ametissevalimist, ja asjaolu, et RKK viib praegu juurdlusi läbi viies riigis (Kenya, Kongo DV, Sudaan/Darfur, Uganda ja Kesk-Aafrika Vabariik);
 - võttes arvesse asjaolu, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu läbivaatamise konverents on sobiv hetk arutamaks RKK poolt saavutatud edu ja tehtud tööd relvastatud konfliktide ärahoidmiseks ja lahendamiseks, pidades eeskätt silmas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1325 naiste, rahu ja julgeoleku kohta;
 - võttes arvesse Rooma statuudi seletuskirja, milles on kindlaks määratud RKK jurisdiktsioon ja millega loetakse vägistamine, seksiorjus, prostitutsioonile sundimine, sunniviisiline rasedus, sunniviisiline steriliseerimine ja kõik muud võrreldava raskusastmega seksuaalse vägivalla vormid inimsusevastasteks kuritegudeks;
 - võttes arvesse nõukogu ja komisjoni avaldusi Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi läbivaatamise konverentsi kohta Ugandas, Kampalas;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et EL on RKK kindel toetaja ning edendab Rooma statuudi üldkehtivust ja kaitseb selle kõikehõlmavust, eesmärgiga kaitsta ja suurendada rahvusvahelise

¹ Nõukogu dokument 5742/04.

² Juhtpõhimõtted, mis käsitlevad Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi osalisriigi ja Ameerika Ühendriikide vahelisi kokkuleppeid isikute kohtule üleandmise tingimuste kohta.

³ 13. juuni 2002. aasta otsus 2002/494/JSK (EÜT L 167, 26.6.2002, lk 1), millega luuakse kontaktpunktide Euroopa võrk seoses genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegude eest vastutavate isikutega; 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK (EÜT L 190, 18.7.2002, lk 1) Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta; 8. mai 2003. aasta otsus 2003/335/JSK (ELT L 118, 14.5.2003, lk 12) genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegude uurimise ning nende eest vastutuselevõtmise kohta.

kohtumenetluse sõltumatust, õiguspärasust ja tõhusust;

- B. arvestades, et Rooma statuudi võimalikult laialdane ratifitseerimine ja rakendamine on olnud ka ELi eesmärk laienemisläbirääkimistel ja uute ELi liikmesriikide ühinemisprotsessis, ning arvestades, et Rooma statuudi ratifitseerimine ja rakendamine peaks olema ELi tähtis eesmärk tema suhetes ka teiste partneritega, eriti Ameerika Ühendriikide, Hiina, Venemaa ja Iisraeliga;
- C. arvestades, et EL taotleb järjepidevalt RKKd käsitleva klausli lisamist kolmandate riikidega peetavate läbirääkimiste suunistesse ja nendega sõlmitavatesse lepingutesse;
- D. arvestades, et inimõiguste üldkehtivuse austamine, edendamine ja kaitsmine on osa Euroopa Liidu eetilisest ja õiguslikust *acquis*'st ning üks Euroopa ühtsuse ja terviklikkuse nurgakividest¹;
- E. arvestades, et ELi ülemaailmne roll on viimastel aastakümnetel suurenenud;
- F. arvestades, et eriesindajad edendavad ELi poliitikat ja huve probleemsetes piirkondades ja riikides ning etendavad olulist rolli püüdlustes tugevdada rahu, stabiilsust ja õigusriigi põhimõtete järgimist;
- G. arvestades, et aprillis 2006 sai ELi esimene piirkondlik organisatsioon, kes kirjutas alla koostöö ja abistamise kokkuleppele RKKga²;
- H. arvestades, et EL on kümne aasta jooksul eraldanud demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi (EIDHR) kaudu üle 40 miljonit euro projektidele, mille eesmärgiks on toetada RKKd ja rahvusvahelist kriminaalõigust;
- I. arvestades, et AKV-ELi parlamentaarne ühisassamblee on tegutsenud aktiivselt selle nimel, et rahvusvaheline kriminaalõigus kaasataks muudetud AKV-ELi partnerluslepingusse (Cotonou leping), ning on võtnud vastu mitmeid resolutsioone eesmärgiga süvaliendada võitlust karistamatuse vastu rahvusvahelises arengukoostöös ja asjaomases poliitilises dialoogis;
- J. arvestades, et läbivaatamise konverents annab osalisriikidele, nagu ka mitteriiklikele osalistele, kodanikuühiskonnale ja teistele sidusrühmadele hea võimaluse jõuliselt taaskinnitada oma pühendumust õigusele ja süüdlaste vastutusele võtmisele;
- K. arvestades, et osalisriigid on kasutanud läbivaatamise konverentsi pakutavad võimalust mitte piirduda väljapakutud muudatusettepanekutega Rooma statuudile, vaid anda ka kokkuvõtlik hinnang RKK-le, nüüd kui selle asutamisest on möödunud üle kümne aasta, ning hinnata laiemalt rahvusvahelise kriminaalõiguse olukorda, keskendudes neljale põhiteemale: täiendus, koostöö, Rooma statuudi süsteemi mõju ohvritele ja mõjutatud kogukondadele ning rahu ja õiglus;
- L. arvestades, et RKK 111 osalisriigi hulgas on mõned piirkonnad, nagu Lähis-Ida, Põhja-Aafrika ja Aasia endiselt alaesindatud;
- M. arvestades, et riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja RKK vaheline koostöö on

¹ Euroopa Liidu lepingu artikkel 2, artikli 3 lõige 5 ja artikkel 6.

² ELT L 115, 28.4.2006, lk 50.

väga tähtis rahvusvahelise kriminaalkohtusüsteemi tulemuslikkuse ja edukuse seisukohast, eriti õiguskaitsealase suutlikkuse osas;

- N. arvestades, et 19. aprillil 2010. aastal esitati RKK-le esimest korda tema eksisteerimise vältel taotlus teha otsus konkreetse riigi koostööst keeldumise kohta;
 - O. arvestades, et Rooma statuudi aluseks olev täiendavuse põhimõte lähtub eeldusest, et iga riik viib isikute suhtes, keda kahtlustatakse rahvusvahelist õigust rikkuvate kuritegude sooritamises, ise läbi uurimise ja annab nad vajadusel kohtu alla;
 - P. arvestades, et enamikus konfliktiolukordades, kus rahusobitamise protsessi ei kaasata õigusmõistmist, pöördatakse tagasi vägivalda juurde,
1. avaldab taas kindlat toetust RKK-le ja tema eesmärkidele; rõhutab, et kõik ELi liikmesriigid on ratifitseerinud Rooma statuudi kui liidu väärtuste ja demokraatlike põhimõtete olulise komponendi, ning seepärast palub liikmesriikidel statuuti kui osa ELi õigustikust täielikult järgida;
 2. peab tähtsaks, et läbivaatamise konverentsi valiti korraldama Aafrika riik Uganda, ning avaldab toetust RKK taotlusele avada Addis Abebas Aafrika Liidu kontaktasutus, tunnistades „Rooma statuudi süsteemi” üldkehtivust;
 3. rõhutab Rooma statuudi üldkehtivuse põhimõtte tähtsust ning palub komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal aktiivselt edendada statuudiga ühinemist ja selle ratifitseerimist;
 4. kordab oma seisukohta, et mitte ükski immuniteedileping ei tohiks võimaldada ühegi sõjakuritegudes, inimsusevastastes kuritegudes või genotsiidis süüdistatava isiku karistamatust; tervitab USA valitsuse avaldust, et edaspidi ei sõlmita ühtegi uut immuniteedilepingut ning kutsub Ameerika Ühendriike ja tema partnereid loobuma ka olemasolevatest;
 5. nõuab tungivalt, et liikmesriigid oleksid läbivaatamise konverentsil esindatud võimalikult kõrgel tasemel, sh riigipeade ja valitsusjuhtide tasemel, ning taaskinnitaksid avalikult oma seotust RKKga;
 6. ergutab liikmesriike andma lubadusi, mis taaskinnitavad nende seotust RKKga ning rõhutavad praktilisi samme, mida nad kavatsevad RKK toetamiseks astuda, lubades muu hulgas rakendada Rooma statuudi, ratifitseerida ja rakendada RKK privileegide ja immuniteetide kokkuleppe, teha koostööd teiste, vähem võimekate riikidega, et edendada RKK üldist tunnustamist, ning kinnitada oma tahet tugevdada täiendavuse ja koostöö süsteemi, eelkõige ohvrite ja mõjutatud kogukondade osas, aga ka teistes Rooma statuudi valdkondades;
 7. toetab kindlalt agressioonikuriteo lisamist Rooma statuudi artikli 5 lõikesse 1 RKK jurisdiktsiooni alla, millega seoses Rooma statuudi osalisriikide assamblee eritöörühm on kokku leppinud, et statuudi tähenduses on agressioonikuritegu „sellise agressiooniakti, mis oma olemuselt, tõsiduselt ja ulatuselt on selges vastuolus ÜRO põhikirjaga, kavandamine, ettevalmistamine, algatamine või läbiviimine isiku poolt, kellel on riigi poliitilise või sõjalise tegevuse üle kontroll või kes saab seda suunata”;

8. on kindlalt veendunud, et mis tahes otsus agressioonikuriteo määratluse kohta peab austama RKK sõltumatust; soovib riikidel võtta vastu ettepaneku, milles ei nõuta mingit jurisdiktsioonilist filtrit otsustamiseks, kas agressiooniakt on toime pandud, enne kui RKK prokurör saab juurdlust alustada; kui läbivaatamise konverents otsustab, et jurisdiktsioonilist filtrit on vaja, tuleks nõuda, et otsuse selle kohta, kas agressiooniakt on toime pandud, langetab asjaomane kohus Rooma statuudis juba sätestatud õigusmenetluse käigus;
9. palub liikmesriikidel hindamistegevusest sisuliselt osa võtta, osaledes aktiivselt ametlikes paneelaruteludes ning ametliku konverentsi kõrval kodanikuühiskonna (ja teiste huvirühmade) poolt korraldatud üritustel;
10. nõuab tungivalt, et liikmesriigid kasutaksid läbivaatamise konverentsi ka selleks, et taaskinnitada oma seotust RKKga konkreetsete lubaduste abil nelja hindamisteema kohta ning peaksid oma lubadustest kinni;
11. toetab RKKd käesoleval läbivaatamise konverentsil Rooma statuudi rakendamise ja mõju iga etapi hindamisel, pidades silmas ohvrite ja mõjutatud kogukondade huve;
12. tunneb muret mõju pärast, mida Rooma statuudi süsteem avaldab ohvritele ning RKK jurisdiktsiooni alla kuuluvatest kuritegudest mõjutatud isikutele ja kogukondadele; peab hädavajalikuks tagada, et ohvritel ja mõjutatud kogukondadel oleks juurdepääs teabele RKK kohta ja arusaamine tema tööst ning et ohvrite õigused ja huvid oleksid Rooma statuudi kogukonna peamine mure, pidades silmas, et RKK on kohtuasutus, mis täiendab riikide esmast rolli, pakkudes ohvritele kaitset ja hõlbustades nende juurdepääsu õigusemõistmisele ja tegelikule hüvitamisele kas individuaalselt või kollektiivselt; on seisukohal, et liikmesriigid peaksid:
 - tegema aktiivset koostööd, kui isiku suhtes on väljastatud RKK vahistamiskorraldus, et hõlbustada selle isiku üleandmist RKK-le kohtumõistmiseks;
 - tunnistama RKK käsutuses olevaid uuenduslikke vahendeid, mis aitavad tagada ohvrite õigust õigusemõistmisele, muu hulgas ohvrite võimalust osaleda RKK menetluses ja taotleda hüvitist, võttes arvesse ohvrite sihtfondi täiendavat rolli hüvitiste ja muu abi andmisel, sh tunnistajakaitstes; tagama ohvritele ja nende advokaatidele piisava õigusabi ja kaitse;
 - tunnistama RKK seniseid edusamme mõjutatud kogukondadeni jõudmise korraldamisel ning ergutama RKKd seda tööd jätkama; rõhutama RKK välioperatsioonide tähtsust RKK mõju suurendamisel ohvrite ja mõjutatud kogukondade hulgas;
 - pöörama erilist tähelepanu nendele rühmadele, kes on olnud ajalooliselt tõrjutud, nt lapsed, naised ja põliselanikud, tagamaks, et rahvusvahelisest kriminaalõigusest ei saaks tekitatud kahju ja stereotüüpide põlistamise vahend;
 - kuulutama välja olulise rahalise toetuse ohvrite sihtfondile;
 - suhtlema läbivaatamise konverentsi ajal kodanikuühiskonnaga, et nende seisukohad oleksid piisavalt esindatud, muu hulgas osalema Human Rights

Networki korraldatud üritustel People's Space'i foorumis,

13. kordab oma üleskutset liikmesriikidele tagada osalisriikide, allakirjutanud riikide ja RKK vahel täielik koostöö kooskõlas Rooma statuudi artikliga 86, et austada statuudi eesmärki ja otstarvet, mille kohaselt, lähtudes selle preambulast, „rahvusvahelisele üldsusele enim muret tekitavad raskeimad kuriteod ei või jääda karistusest”, järgmiste tegevuste abil:
 - jõustades vastavalt Rooma statuudi IX osale riiklikud õigusaktid koostöö kohta, kui seda veel tehtud ei ole;
 - kinnitades oma kohustust teha RKKga tingimusteta koostööd ja pakkuda mis tahes vajalikku abi;
 - kaaludes RKKga *ad hoc* kokkulepete sõlmimist ohvrite ja tunnistajate ümberpaigutamiseks ning RKK otsuste jõustamiseks;
 - tagades, et koostööst saab RKK osalisriikide assamblee alaline päevakorrapunkt, et arutatakse RKK aktuaalseid probleeme ja vajadusi ning mõõdetakse riikide tehtud edusamme,
14. väljendab heameelt Rooma statuudi artikli 124 (üleminekusäte, mis võimaldab riikidel otsustada, et seitsme aasta jooksul pärast ratifitseerimist ei kuulu nende kodanike toime pandud sõjakuriteod RKK jurisdiktsiooni alla) läbivaatamise ja selle üle toimuva arutelu üle, ning nõuab selle artikli kiiret kustutamist statuudist, et seadust kohaldataks ühesuguselt kõikide isikute suhtes, keda kahtlustatakse sõjakuritegudes, mis on toime pandud statuudi osalisriikide territooriumil või nende kodanike poolt;
15. palub liikmesriikidel seada prioriteediks lisada RKK jurisdiktsiooni alla kuuluvate sõjakuritegude hulka teatavate relvade kasutamine mitterahvusvahelise relvastatud konflikti käigus, lähtudes Belgia ettepanekust Rooma statuudi artikli 8 muutmiseks, mis esitati osalisriikide assamblee 8. istungil, ning laiendada mürkide, mürgiste relvade, lämmatavate, mürgiste ja muude gaaside ning sarnaste vedelike, materjalide ja seadmete, samuti dum-dum-kuulide kasutamise kriminaalkuriteona käsitlemist ka mitterahvusvahelistele konfliktidele;
16. rõhutab RKK täiendavuse põhimõtte tõhusust, mis on rahvusvahelise kriminaalõiguse tervikliku süsteemi (Rooma statuudi süsteemi) aluseks ning mille kohaselt osalisriikide esmast kohustust rahvusvahelisi kuritegusid uurida ja kohtusse anda tugevdab selgelt RKK täiendav jurisdiktsioon;
17. on sügavalt veendunud, et liikmesriigid peaksid Kampala arutelude käigus:
 - taaskinnitama oma esmast kohustust uurida ja anda kohtusse sõjakuritegusid, genotsiidijuhtumeid ja inimsusevastaseid kuritegusid, ning võtma kohustuse jõustada oma õigustikus sõjakuritegude, genotsiidi ja inimsusevastaste kuritegude määratlused kooskõlas Rooma statuudiga;
 - osalema „positiivses täiendavuses”, muu hulgas rõhutades tulemuslike riiklike menetluste vajalikkust, sh riikides, kus on suur vajadus õigluse järele, nt RKK juhtumite riikides ning riikides, kus toimub RKK eelanalüüs;

- rõhutama tulemuslike riiklike menetluste algatamise ja läbiviimise tähtsust ning eelkõige käsitlema riikide poliitilise tahte puudumise probleemi;
 - rõhutama, kuivõrd oluline on suurendada riikide poliitilist tahet täita oma kohustusi täiendavuse alusel, ning astuma samme, et ergutada riike seisma õigluse eest ja karistamatuse vastu,
18. nõuab tungivalt, et kõik Rooma statuudi osalisriigid ja eriti ELi liikmesriigid jõustaksid või rakendaksid riiklikud õigusaktid, mis tagavad, et riigid saavad RKKga täielikult koostööd teha;
 19. palub Rooma statuudi osalisriikidel sõlmida RKKga kokkulepped ohvrite ja tunnistajate ümberpaigutamise ning otsuste jõustamise kohta;
 20. palub liidul, liikmesriikidel ja teistel rahvusvahelistel abiandjatel toetada reformiprotsesse ja riikide suutlikkuse suurendamist, mille eesmärk on tugevdada sõltumatuid kohtuasutusi, õiguskaitsektorit ja karistussüsteemi kõikides arenguriikides, mida otseselt mõjutavad Rooma statuudi alla kuuluvad kuriteod, tagades sellega täiendavuse põhimõtte tulemusliku rakendamise ning RKK otsuste täitmise riikide poolt;
 21. palub osalisriikidel võtta vastu Kampala aruteludel põhineva resolutsiooni, milles rõhutatakse, kui tähtis on ohvrite tulemuslik õiguskaitse õiglase ja erapooletu kohtumenetluse kaudu;
 22. palub ELi liikmesriikidel uuendada oma seotust RKKga tulevikus;
 23. toetab RKK Rooma statuudi osalisriikide kõrgetasemeliste esindajate tehtud ettepanekut kuulutada 17. juuli, mis oli Rooma statuudi vastuvõtmise kuupäev 1998. aastal, rahvusvahelise kriminaalõiguse päevaks;
 24. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide ja kandidaatriikide valitsustele ja parlamentidele.